

Tematiskt kyrkomöte om undervisning

Årets kyrkomöte är för första gången tematiskt och kommer att samlas under rubriken *Undervisning*. Kyrkostyrelsen har till mötet inkommit med en 16-sidig skrivelse med förslaget, att kyrkomötet ska uppmana församlingar, stift och den nationella nivån att göra en unik satsning på undervisning och lärande.

Det är både angeläget och informativt att ta del av innehållet. Att under flera år framåt göra en djup satsning på undervisning i kristen tro och hjälp till ett kristet liv är något som SPT välkomnar. Resonemanget tar sin utgångspunkt i Kyrkoordningens syftesparagraf: Att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen upprättas. Grunden för uppdraget finns enligt skrivelsen i Jesu liv, död och uppståndelse, i profeternas och apostlarnas undervisning och slutligen i de gåvor som varje generation som lever sig in i trons djup har att ge vidare.

Att i detta sammanhang tala om traditionen uppfattas möjligen av styrelsen som alltför kontroversiellt ur reformatorisk synpunkt även om det väl lär vara denna som avses. Men inte heller de reformatoriska bekännelseskrifterna omnämns i sammanhanget. Över huvud taget är referenserna till kyrkans goda teologer genom tiderna närmast obefintliga.

Det är positivt att styrelsen i skrivelsen talar i termer som antyder ett krismedvetande. Möjligen något yrvaket ställs frågan om vilka konsekvenser som den minskade kunskapen om kristen tro kan få på lång sikt. »Om människan förlorar sitt andliga språk, förlorar hon då tillgång till den andliga verkligheten?» Frågan är närmast retorisk.

Skrivelsen väjer inte för smärtsamma fakta, som att i dag »fler unga definierar sig som ateister eller tillhöriga andra samfund (ortodoxa, katolska, muslimska) än Svenska kyrkan och de traditionella [protestantiska] frikyrkorna». Eller att endast »två av tio nittiototalister (födda på 1990-talet) upplever att Svenska kyrkan är relevant i deras liv. Detta kan jämföras med att andelen döpta barn under samma decennium fortfarande var ungefär 3/4 av årsgrupperna.»

Skrivelsen talar dock om ett »möjlighetsfönster». Men är det rimligt att behandla nittiototalisterna som en homogen grupp? Måste man inte se de olika förutsättningarna i mötet med människor oavsett ålder? Här finns de som är döpta oavsett om de lever i sitt dop eller ej likaväl som de som inte är döpta eller tillhör andra religioner. För att satsningen på undervisning ska bli meningsfull så är det nödvändigt att man ser, vilka skilda utmaningar som finns.

En avgörande fråga blir innehållet i undervisningen. Tematiskt finns en rad frågor i bakgrunden till kyrkostyrelsens skrivelse. Bland det första som nämns är klimatkrisen, därefter följer livsstil, samhällsbygge, ojämlikhet, fattigdom, migration och ohållbara livsmönster. Strategin är uttalad. Genom att möta människors brottnings med dessa frågor kan den kristna traditionen bidra till att ge mening och livsmod. Det är klokt tänkt, men medför också en risk att satsningen kommer att få en slagsida åt etik och moral. Detta är säkert inte avsikten.

Behovet av att lära och undervisa om kristen tro slås uttryckligen fast, men själva nåden, själva evangeliets kärna som inte är etik eller moral, utan försoningens grund i Kristus hade behövt betonas mer. Som grund för vårt hopp hänvisas dock till 1 Petr. 3:15: »Men Herren, Kristus, skall ni hålla helig i era hjärtan. Var alltid beredda att svara var och en som kräver besked om ert hopp.»

Men återigen, det är många viljor och tankar som har varit med i att ta fram skrivelsen. Undervisningen förväntas ta sin utgångspunkt i Jesu liv och gärning. Det är goda ord. Men de behöver förtydligas. Här behövs framför allt tydlighet om vem Jesus är.

En annan svaghet i skrivelsen är vem som avses med »vi». »Vi behöver lära och undervisa [...]», »Vi behöver synliggöra kristen etik [...]», »Vi behöver tolka och uttrycka kristen tro [...]», »Vi behöver stärka den praktiska förmedlingen av kristen tro, inte minst i hemmen», heter det. Sedan talas om »alla de möten som vi redan har». När det talas om dem som deltar i de kyrkliga handlingarna och deras olika relation till kyrkan, vilka avses då med kyrkan? Alla inkluderas, alla är medansvariga, alla är delaktiga – och ändå inte. Är det en oklar folkkyrkoteologi som spökar?

Men undervisningen måste inkludera och även ta sin utgångspunkt i det stora behov av fördjupning som finns hos dem som redan identifierar sig med Svenska kyrkan: vanligt kyrkfolk, regelbundna lika väl som mer tillfälliga och sporadiska, förtroendevalda, anställda och ideella medarbetare av alla kategorier. Om inte dessa upplever sig som ett »vi» kommer inte heller någon bredare inkludering att ske.

»För en folkkyrka är medlemsfrågan central.» Möjligen kunde man tänka tvärt om. För en föreningskyrka är det nog så. För en folkkyrka gäller uppdraget lika vare sig man har många medlemmar eller inte. Men frågan gäller naturligtvis ekonomin. Är det till slut denna ångest som gör att kyrkostyrelsen nu vill ha en kraftsamling kring undervisningen? Kanske för enstaka ledamöter men knappast för styrelsens majoritet. Skrivelsen talar med goda ord om dopets betydelse och önskar en större frimodighet där människor med glädje säger: Jag är döpt.

Ändå finns det skäl till oro. Kommer satsningen att medföra en förändring av Svenska kyrkans inriktning eller handlar det mer om fernissa? Avgörande blir hur förtroendevalda, anställda och frivilliga medarbetare på kyrkans skilda nivåer ställer sig. Nationell nivå har, såsom det påpekas i en av motionerna till kyrkomötet, hittills inte visat sig vara föregångare i arbetet. Svenska kyrkans hemsida är under sökfliken om Svenska kyrkans tro »en inte alltid särskilt munter läsning». Texten ligger på en alltför förenklad nivå, närmast motsvarande konfirmandåldern. Entusiasmen och frimodigheten saknas. Kanske har de inte fått tillräckligt mycket uppmuntran? Skrivelsen nämner särskilt hur en kortfilm om julen setts 1,4 miljoner gånger.

Men kanske blir det nu en ändring. Än mer kritiskt är den förskjutning som skett i prästernas förkunnelse om Jesus Kristus. Avståndet till kyrkans fastlagda tro kan tyckas stort. Visst kan det ibland krävas nya sätt att formulera gamla sanningar. Skrivelsen ger flera exempel på sådana nyord. Men om just dessa ord tillför något får framtiden utvisa.

Visst vore det fantastiskt om de intentioner som finns i skrivelsen till kyrkomötet kunde förverkligas. En undervisningssatsning behövs, även om den främsta vägen för att leda fler människor till tro även i fortsättningen kommer att vara det enskilda mötet. Då är det en hjärtesak att varje medveten kristen inkluderas i det »vi» som ska föra den apostoliska tron vidare.